

Winterroofvogeltelling Voorne-Putten 2021 Verslag door Hans op den Dries

In de milde winter van 2020/2021 zijn voor de 24ste achtereenvolgende keer, de winterroofvogels geteld op het eiland Voorne-Putten Rozenburg (VPR). Een groot deel van de leden van de Natuurvereniging Hollandsche Delta (NHD) of KNNV afdeling Hollandse Delta, voornamelijk vogelaars, hebben hier aan meegedaan.

Ook dit jaar is deze telling bij het Hoekschevaards Landschap inclusief Tiengemeten (HWL verder HW en T) en de Natuur- & Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee (NLGO, verder GO) weer geteld en zijn die gegevens in dit verslag en het overzicht samengevoegd. Bij de korte soortbeschrijving is achter de soort het aantal van VPR vermeld. Onderaan de soortbeschrijving staan de aantallen van de HW, T en GO en na de soortbeschrijving wordt nog even kort ingegaan op de tellingen van deze gebieden.

Vanwege corona is het afgelopen jaar helaas nog niet mogelijk geweest om in direct contact te komen met elkaar, waardoor we het alleen nog even met de digitale gegevensuitwisseling moeten doen.

Niet alleen de telling op VPR, maar ook de tellingen in de HW en T waren geweldig. Zeker de koplopers buizerd en torenvalk hebben super gescoord. Dit keer viel de telling van VPR in het weekend van 9 en 10 januari 2021. HW is in de week van 9 t/m 16 januari, T is door omstandigheden pas op 5 februari en GO is in het weekend van 16 en 17 januari geteld. Helaas zijn de tellingen van NLGO dit jaar iets lager uitgevallen. Hier zijn vooral de blauwe kiekendief, buizerd, torenvalk en slechtvalk minder gezien ten opzichte van vorig seizoen.

Hieronder even een kort verslag van de telling van VPR met hier en daar een verwijzing naar de andere gebieden.

De weersomstandigheden van het weekend 9 en 10 januari waren super. Er stond nagenoeg geen wind (zaterdag 0-1, noordwest en zondag 1-3 westzuidwest) en de temperatuur lag tussen de -1 tot 5 °C. Het was droog en de telling is uitgevoerd tussen 08:45 en 18:00 uur.

Eén van de tellers heeft om gezondheidsredenen moeten afhaken, maar aan de zijlijn wil hij wel degelijk actief blijven. Gelukkig zijn er twee dames die zich in de vogelwereld steeds verder hebben ontwikkeld en inmiddels hebben zij in overleg de eerste Maasvlakte en een deel bij Brielle geteld. Daarnaast heeft een 'oud' vogelaar zich weer bij ons gemeld, met het verzoek of er een mogelijkheid was om de Beningerslikken te mogen tellen. Dit was juist het gebied dat vrij was gekomen.

In verband met corona is het aantal deelnemers toch iets lager geweest, namelijk 30 personen, dus kleinere groepjes. Dit heeft alleen niet geleid tot minder vogels. In tegendeel, er is een nieuw record aan roofvogels geteld (374). Dit heeft natuurlijk niets te maken met het aantal tellers, maar puur met de weersomstandigheden en vermoedelijk het feit dat veel roofvogels een goed jaar hebben gekend. Zo hebben de buizerd en de torenvalk het dit jaar kennelijk goed gedaan. De kiekendieven en slechtvalk hielden stand en vreemd genoeg zijn sperwer en havik (weer) minder geteld. Misschien nog wel vreemder is dat, terwijl de zeearend in opkomst is, er ook tijdens deze roofvogeltelling geen één gezien is. De smelleken is een rover apart. Elke keer weer is het spannend of er één gezien is. Ook dit jaar is het weer gelukt, al was het op de valreep. De teller van de Beningerslikken heeft namelijk bij het invallen van de avond een smelleken zien invallen, mogelijk op zijn slaapplaats. Diezelfde teller heeft ook in dit gebied een slaapplaatstelling op kiekendief uitgevoerd, maar helaas resulteerde dit maar in 1 vrouw van de blauwe kiekendief.

Alle gebieden op VPR zijn weer geteld. Afhankelijk van de gebiedsomstandigheden en of de afstand hebben de diverse groepjes lopend, fietsend of rijdend de telling uitgevoerd.

Tijdens de tellingen op het eiland zijn er vele mooie waarnemingen gedaan, waaronder ook een paar vreemde eenden in de bijt, zoals een Ross' gans en een Indische gans. De Ross' gans is zeer waarschijnlijk een escape, die ook in de omgeving van polder Biert vaker is gemeld. Verder noem ik op rij nog even de volgende waarnemingen: grote zilverreiger 14, waterral 13, grote gele kwikstaart 1, ransuil 4, Cetti's zanger 18, baardman 2, witgat 2, ijsvogel 1. Verder zijn er op de Westplaat grote groepen gezien van onder andere pijlstaart, drieteenstrandloper, bonte strandloper, wulp en scholekster. In de landerijen zijn groepjes koperwiek, kramsvogel, graspieper en veldleeuwerik gemeld. Ook de hazen bleven niet onopgemerkt, er zijn er zeker 83 geteld, waarbij er alleen al meer dan 30 in polder Biert rondscharrelden. Tot slot wil ik de ree (1) en de vos (1) nog even noemen. De ree is eigenlijk niet meer weg te denken op VPR, dan is het eigenlijk tegenvallend dat er maar 1 is gezien. De vos is toch een relatief nieuwe soort op het eiland. De laatste jaren worden ze toch steeds vaker op verschillende plekken waargenomen. De betreffende teller heeft deze kleine mitter heerlijk in het zonnetje zien zitten, ik zou bijna zeggen "mooier kan niet".

Als we de afgelopen 24 teljaren naast elkaar bekijken kunnen we concluderen dat het aantal ver boven verwachting is uitgekomen. Met 374 roofvogels kunnen we spreken van een dik nieuw record. Wederom zijn er 8 soorten geteld, daarbij loopt de hoeveelheid per soort ver uiteen. Er zijn alleen al 274 buizerden en 67 torenvalken geteld. Dat betekent dat er voor de andere 5 roofvogelsoorten nog maar 33 stuks te verdelen vielen, waarvan de sperwer er al 14 wegkaapte.

Net als alle andere jaren is gebleken dat de waarnemingen van sperwer, havik en smelleken het meest op toevalstreffers gebaseerd zijn. Zo vloog er tijdens het scannen van het landschap plots een man sperwer door mijn beeld, nee sterker nog hij vloog met de zwaai van de verrekijker mee naar rechts een stukje mee in mijn beeld. Dit had dus ook gewoon net boven-, onder- of achterlangs kunnen gebeuren en dan had ik de man dus mooi gemist.

Soms kun je er lang van genieten, maar vaak schieten deze rappe jagers snel voorbij en zijn dan in een zucht verdwenen. Dit is ook natuurlijk hun manier om een prooi te verrassen.

De havik op de foto had er blijkbaar niet veel moeite mee om te poseren voor de fotograaf, die deze foto overigens op een eerder tijdstip gefotografeerd had.

De buizerd, torenvalk en slechtvalk kiezen juist vaak een uitkijkpost, vanwaar zij hun prooi uitzoeken, waarbij de slechtvalk er wel een hele strategie op nahoudt om een prooi in de lucht uit te zoeken, in de vlucht te isoleren en vervolgens te slaan en/of te pakken.

Tot slot de kiekendief, die heeft een heel andere manier van jagen. Wiegelend over een geschikt terrein, dat voor een bruine kiekendief meestal een ruigte terrein is en voor een blauwe kiekendief meestal een wat minder ruig terrein, maar wel met oneffenheden, waar veel zangvogels kunnen verblijven. Beide kiekendieven hebben een kenmerkende V-houding tijdens de jacht over het terrein. Een groot voordeel van deze jachttechniek voor de tellers is dat ze van grote afstand kunnen worden gespot. Dat wil niet zeggen dat ze altijd voor 100% waargenomen kunnen worden, want er zit altijd nog veel reliëf in het landschap en legio hindernissen als boerderijen, diverse bebouwing en bosschages.

Oppervlakte van de gebieden

Als wij de oppervlakten van de te tellen gebieden naast elkaar zetten, dan zien we dat VPR (incl. Europoort/ Maasvlakte) 302 km², HW 287 km², Tm 10,7 km² en GO 423 km² beslaat.

De inrichting van het landschap verschilt wel behoorlijk, vooral omdat VPR (incl. Europoort en Maasvlakte) een zeer groot deel aan industrie, kassen en water heeft. Voor de rest hebben VPR, HW en GO wel redelijk vergelijkbare landschapsinrichting, vooral veel landbouwgrond, kleine dorpjes en enkele grotere plaatsen met enkele mooie natuurgebieden. Langs de kust van VPR en GO eisen de duinen wel een groot deel van de oppervlakte op.

Ondanks dat de HW het kleinste oppervlakte heeft (Tiengemeten even niet meegerekend), worden daar toch de meeste roofvogels waargenomen. Spectaculair daarbij is vooral de waarneming van de 7 zeearenden. Verder wordt het verschil vooral ook gemaakt door de buizerd en de torenvalk. De andere soorten zitten relatief gezien dicht bij elkaar.

Korte beschrijving soorten:

De **zeearend (0)** is op VPR slechts 4 maal (1 exemplaar) waargenomen, terwijl in de HW de meeste jaren 1 tot 3 exemplaren zijn waargenomen en de laatste drie jaren respectievelijk zelfs 4, 5 en 7 exemplaren. T 1 ligt ook in de verwachting. Daarnaast werden er de laatste jaren op GO ook respectievelijk 5 en 4 gezien.

De afgelopen jaren worden aan de Haringvlietzijde van VP regelmatig 1 tot 3 zeearenden gezien, het meest bij de Beningerslikken en het Quackgors, dus wordt het tijd dat ze ook tijdens de WRT van Voorne-Putten waargenomen gaan worden.

(HW 7, T1, GO 4)

Kiekendieven, helaas moeten we nog steeds concluderen dat het een bijzonderheid is dat we een kiekendief zien. Gelukkig waren er dit jaar wel weer 6 blauwe kiekendieven, waarvan 1 man, maar slechts 1 bruine kiekendief aangetroffen.

Er zijn vier telseizoenen geweest dat er een gelijk aantal, of van beide soorten geen, zijn geteld. Dat zijn de jaren 2005 (4), 2007 (0), 2017 (3) en 2019 (1). De overige jaren was over het algemeen de blauwe kiekendief in de meerderheid.

Bij de **bruine kiekendief (1)** zien we over alle jaren dat de aantallen tussen de 0 en de 6 exemplaren liggen. De hoogste aantallen waren in 2002 (5) en in 2016 (6). Drie keer werden er 4 exemplaren geteld en de rest was dus 3 of minder.

Nu ligt ons deel van Nederland ook net een beetje boven de grens tot waar de meeste bruine kiekendieven verblijven, dus dat is minder verontrustend. Zo zie je dat op GO er de afgelopen twee jaar respectievelijk 6 en 8 zijn geteld.

(HW 3, T5, GO 8)

De **blauwe kiekendief (6)** is gelukkig weer licht in de lift.

Uitschieters voor de blauwe kiekendief waren de jaren 2010 (15), 2011 (17) en 2012 (15), de meeste andere jaren waren dit er variërend van 0 tot 9 exemplaren, waarbij de aantallen veertien keer tussen de 5 en 9 lagen.

Het is alle jaren zo geweest, dat het grootste deel van de waarnemingen vrouwtjes betroffen, slechts een enkele waarneming was een man, zo ook dit jaar. Deze verbleef langere tijd in Polder Abbenbroek, daar waar overigens ook een vrouwtje tijdens de WRT werd waargenomen.

(HW 5, T1, GO 3)

Zoals wij gewend zijn is de **sperwer (14)** een goede derde, al zijn de aantallen niet erg hoog. Ongeveer de helft van het aantal tellingen kwam lager uit, dat varieerde van 9 (1998, 2005 en 2012) tot 13 vogels (2003, 2011, 2014, 2015 en 2017). In 2016 zijn er eveneens 14 geteld en negen keer zijn er meer geteld, dat aantal lag tussen de 15 (2019) en 27 (2002) vogels, Dus kunnen we net als vorig jaar concluderen dat het aantal weer een beetje aan de lage kant ligt.

(HW 18, T2, GO 5)

Ook de **havik (6)** is minder gezien. Al weten we dat het aantal territoria redelijk stabiel is en dat de reproductie ook redelijk succesvol was.

De aantallen waren in de beginjaren toen de havik ons eiland bezette laag, tot 6. Pas vanaf 2008 steeg het aantal naar 8 en liep het op tot maximaal 13. Toch waren er een aantal tussenliggende jaren met lagere aantallen, met een dieptepunt in 2019 (3). Hopelijk is het aantal 6 van dit jaar niet ook weer een signaal dat er een achteruitgang volgt.

(HW 6, T2, GO 3)

Echte topper was, zoals we gewend zijn, de **buizerd (274)**. We kunnen spreken van een topscore. Nog nooit zijn er zoveel buizerden in ons telgebied genoteerd.

Over alle delen van VPR scoorden ze goed. Misschien dat het aantal op de Maasvlakte wat achterbleef, maar het blijft lastig in dit gebied, zo open als het lijkt, om de roofvogels eruit te pikken. Ruim voor de telling werd al duidelijk dat het wel eens een goede telling zou kunnen worden. Dat zegt echter niet alles, want vaker was die gedachte, en daar zijn we in het verleden wel meer in teleurgesteld. Dit jaar viel het dubbeltje de goede kant op, mede ook omdat de weersomstandigheden super waren.

(HW 439, T20, GO 110)

De **ruigpootbuizerd (0)** was dit jaar een cadeautje, maar niet voor VPR, dat was voor GO.

Het is nooit vanzelfsprekend dat deze mysterieuze gast, waarvan wij altijd maar denken dat die dan uit Scandinavië afkomstig is, in onze streken opduikt. Ik zeg 'waarvan wij denken' dat komt omdat recent een gezenderde ruigpootbuizerd is waargenomen in Nederland die afkomstig was uit Noordoost-Europa. Goede broedresultaten in Scandinavië zijn geen garantie voor waarnemingen in onze regio tijdens de wintermaanden. Maar dat ze van elders kunnen komen is maar weer gebleken.

(HW 0, T0, GO 1)*

* Op Tiengemeten is er vooraf aan de tellingen een aantal waarnemingen gedaan van een ruigpootbuizerd. Deze is niet tijdens de telling teruggevonden. Dus vandaar deze aparte vermelding.

De zo algemene voorkomende **torenvalk (67)** heeft de topscore van 2001 geëvenaard. Wekelijks worden er door veel mensen, net als de buizerd, regelmatig torenvalken gezien. Dat is eigenlijk heel gewoon. Gelukkig is dat tijdens deze telling ook weer het geval geweest. Er zijn namelijk heel veel mindere jaren geweest.

Andere jaren die redelijk van aantallen waren zijn de jaren 2006 (63), 2008 (55), 2000 en 2019 (49). Voor de rest van de teljaren lag het aantal steeds lager, waarbij elf keer in de veertig exemplaren en acht keer minder dan veertig torenvalken geteld werden. Dit varieerde dan van 27 (1999) tot 39 vogels (2011 en 2013).
(HW 91, T7, GO 45)

De **smelleken (1)** was weer aan de lage kant, maar deze kleine en snelle jager blijft altijd een verrassing, zeker voor de uiteindelijke waarnemer. De meeste jaren liggen dus tussen de 0 en 3 exemplaren. Slechts drie keer is er geen één waargenomen en voor de rest van de tellingen is er elf keer 1, zijn er vier keer 2 en vijf keer 3 exemplaren geteld. In 2006 werden er maar liefst 7 geteld.
(HW 1, T0, GO 0)

Bij de **slechtvalk (5)**, eveneens een standvogel, lagen de aantallen tot en met 2010 tussen de 1 en 4, met een gigantische uitschieter in 2007 van 11 vogels. Waar die ineens vandaan kwamen is een raadsel. Pas na deze periode kwamen de aantallen wat constanter in de hogere cijfers terecht (6 tot 10). De HW heeft een soortgelijk verloop gekend, al zijn de aantallen daar iets geleidelijker opgelopen tot 11 in 2016, dus een jaar eerder dan op VPR. Ook in de HW heeft de slechtvalk een paar mindere jaren gekend met in 2016 en 2017 zelf 1 exemplaar en daarna was het weer stabiel tussen de 8 en 11 exemplaren.

Net als vorig jaar is er een verslag ontvangen van Martin Mollet over het broedsucces van de slechtvalk in Zuid-Holland 2020. Een kort citaat uit dit verslag luidt:

"In 2020 zijn in Zuid-Holland en Westelijk Noord-Brabant 45 territoria vastgesteld, met zeker één tweede legsel. Bij 8 territoria is niet gebroed of is het onbekend of er echt is gebroed. Van de resterende 38* broedsels zijn er 8* mislukt en dus bleven er 30 succesvolle nesten over. Die 30 geslaagde nesten leverden 70 uitgevlogen jongen op waarvan er 50 zijn geringd. Van die 50 jongen is het geslacht bepaald: 24 vrouwen (48%) en 26 mannen (52%). Het gemiddeld legbegin was 18 maart en varieerde van 6 maart tot 3 mei (n=22). Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per geslaagd nest is 2,4 tegenover 2,6 in 2019. De gemiddelde legselgrootte is 3,3 (n=21).

* Inclusief één 2e legsel, dus: 45 territoria en 46 broedpogingen

In dit verslag was ook een overzicht van broedresultaat over de jaren 2016 t/m 2020 geplaatst.

Broedresultaten slechtvalk Zuid-Holland	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal territoria	45	34	36	35	32
broedpogingen	38 (100%)	29 (100%)	30 (100%)	31 (100%)	28 (100%)
geslaagd	30 (79%)	24 (83%)	25 (83%)	26 (84%)	22 (79%)
mislukt	8 (21%)	5 (17%)	5 (17%)	5 (16%)	6 (21%)
Legselgrootte gemiddeld	3,3 (n=21)	3,3 (n=15)	3,5 (n=17)	3,3 (n=15)	3,5 (n=13)
Aantal uitgevlogen jongen	70	63	76	72	52
geringd	50 (100%)	55 (100%)	60 (100%)	57 (100%)	41 (100%)
jongedames	24 (48%)	20 (36%)	25 (42%)	29 (51%)	18 (44%)
jongemannen	26 (52%)	35 (64%)	35 (58%)	28 (49%)	23 (56%)
jongen per geslaagd nest	2,4	2,6	2,9	2,7	2,4
Legbegin	6/3 - 3/5	1/3 - 31/3	2/3 - 23/4	2/3 - 13/4	3/3 - 20/4
gemiddeld	18/3 (n=22)	12-mrt	19-mrt	19-mrt	19-mrt

Het is dus zeer aannemelijk dat een aantal van deze vogels ook op Voorne-Putten verblijven. Wederom moeten wij concluderen dat 5 slechtvalken na zo'n goed broedseizoen en meegenomen dat het een standvogel is, aan de lage kant is.
(HW 11, T1, GO 3)

Kort na onze telling zijn dus ook de roofvogels in de **Hoeksche Waard** weer geteld.

Dit jaar zijn er ook in de HW meer roofvogels geteld dan ooit (**581**).

Hoge aantallen roofvogels werden er ook geteld in 2003 (493), 2005 (473), 2009 (482), 2012 (524), 2018 (521) en 2019 (474).

De **buizerd** (439) en de **slechtvalk** (11) scoorden dit jaar relatief hoog en de **torenavalk** (91) scoorde redelijk goed, al is VPR daar jaloers op.

De **bruine en blauwe kiekendief** (bruine 3 en blauwe 5) waren gemiddeld aanwezig, maar als we eerlijk zijn moeten we eigenlijk relatief tevreden zijn met 3 bruine kiekendief.

De verrassing voor 2020 was wel de **zeearend**, daar werden er maar liefst 7 van geteld. Dit is voor deze soort weer een nieuw record. Misschien geeft dit dan ook voor de toekomst hoop, dat er ook meer kans is op een bezoekje aan VPR. Tot slot zijn de **havik** (6) en de **smelleken** (1) redelijk mager scoort, maar de **sperwer** (18) daarentegen kende juist een goed jaar.

Op **Tiengemeten** leek het er even op dat we lang moesten wachten op de gegevens, maar uiteindelijk is dat nog meegevallen. Er is toch eerder dan verwacht op 5 februari geteld.

Ook bij deze telling bleek dat de **buizerd** (20) goed gescoord had, maar ook de **havik** (2), **sperwer** (2), **torenavalk** (7) en de **slechtvalk** (1). De sperwer en slechtvalk worden hier wel heel onregelmatig waargenomen. De **zeearend** (1) is niet een heel goede score, zeker ook omdat we weten dat de zeearend het in deze omgeving best goed doet. Het kan zeer goed een minder moment van de dag zijn geweest. Tot slot valt ook de **blauwe kiekendief** (1) tegen en heeft ook de **bruine kiekendief** (5) een veel lagere score dan vorig jaar (9), maar is het nog wel een redelijk aantal gezien over alle jaren.

In nagenoeg dezelfde periode (weekend van 16 en 17 januari) als HW heeft ook **Goeree-Overflakkee** hun telling uitgevoerd.

Net als vorig jaar zijn ook nu 9 soorten roofvogels geteld. Alleen zat bij deze soortenlijst vorig jaar nog een **smelleken** (1) en dit jaar niet, maar dit jaar werd daar als verrassing een **ruigpootbuizerd** (1) gemeld. Ook de **zeearend** was met 4 exemplaren ruim vertegenwoordigd en hebben de bruine **kiekendief** (8), **sperwer** (3) en de **havik** (5) licht hoger gescoord. Helaas waren de aantallen van **blauwe kiekendief** (3), **buizerd** (110), **torenavalk** (45) en **slechtvalk** (3) veel lager uitgevallen. Dit wijkt sterk af van de tellingen in de andere gebieden. Moet wel gezegd worden dat het weer iets minder gunstig was, maar niet dusdanig dat het verschil dan zo groot zou zijn. Dus blijft het gissen naar een oorzaak.

Omdat de gegevens van de roofvogels uit maandelijkse watervogeltelling worden gefilterd zal het even wat extra werk vergen om de gegevens van het verleden ook in het gezamenlijk te krijgen.

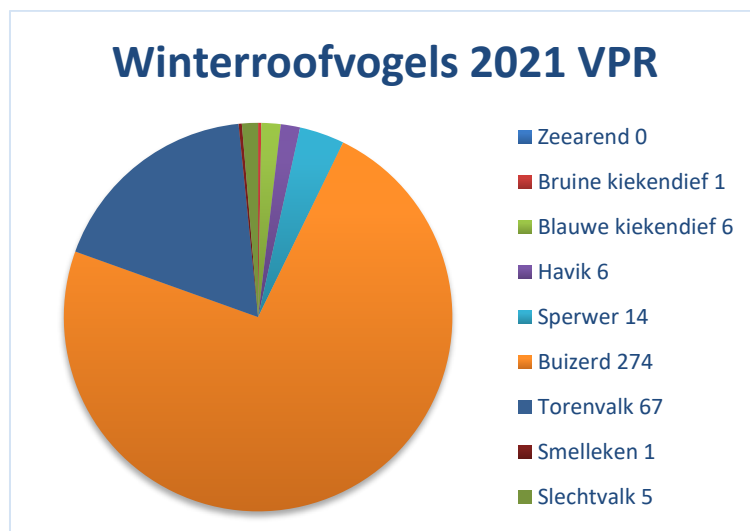
Nog even als afsluiting van bovenstaande lijst roofvogels:

Kunt u zich voorstellen, u vliegt met een drone of klein vliegtuigje hoog boven onze eilanden en alle roofvogels zouden even in de wieken gaan, opgeteld komen we dan aan 1137 roofvogels, waarvan er dan 832 buizerd zijn? Dat lijkt mij best een spektakel!

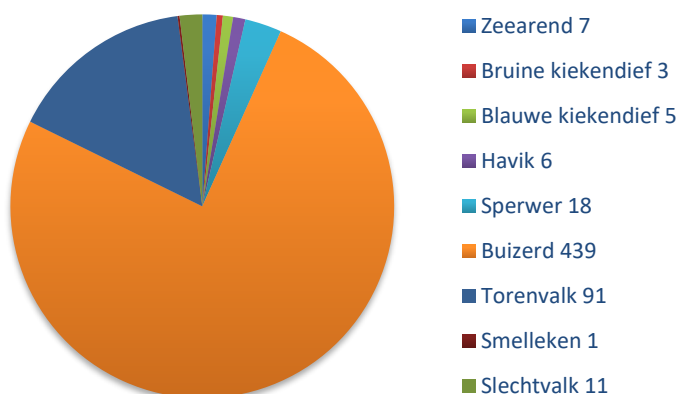
Om alles nog even op een andere manier te laten zien heb ik een viertal schijfdiagrammen toegevoegd.

Deze zijn ook opgenomen in één van de tabbladen van het Excelbestand.

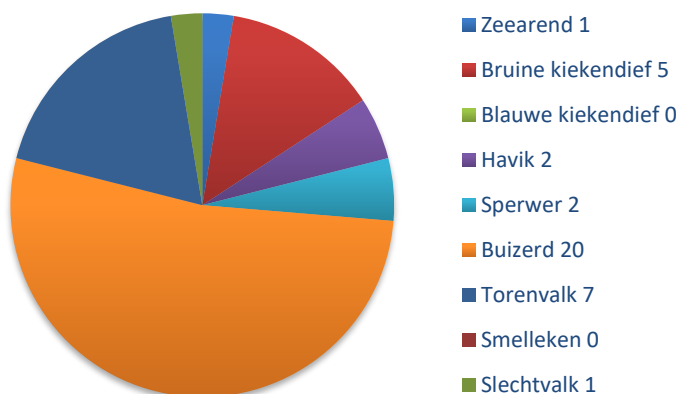
Ook hieruit blijkt duidelijk dat de buizerd en de torenvalk het overgrote deel van het diagram bezetten.

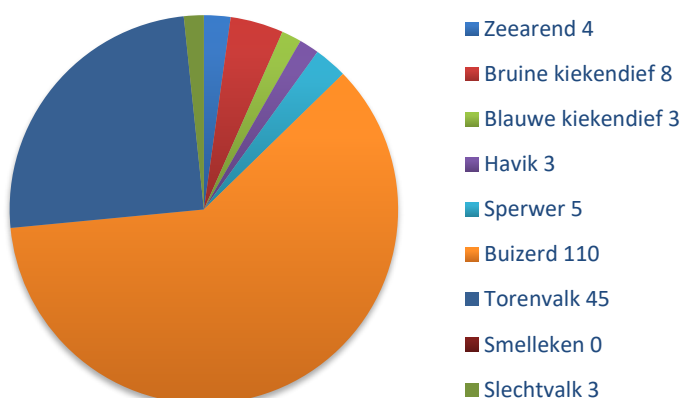
Winterroofvogels 2021 HW

Winterroofvogels 2021 T

Winterroofvogels 2021 GO

Tot slot wil ik dan weer mijn dank uit spreken aan alle tellers van dit project en de kartrekkers en tellers van HW en T (door Janus Verkerk) en van GO (door Bob Rodenburg). Ook dank aan Martin Mollet voor het overzicht van de slechtvalken.

De gegevens van de HW/T en GO zijn ook in ons overzicht bijgevoegd, zodat eenieder dit weer kan vergelijken. Deze gegevens zullen ook gedeeld worden met Sovon.

Bedankt allemaal voor jullie inzet en graag tot de volgende telling.

Hans op den Dries